

Херцеговине. Врховни суд Федерације ради рјешавања спорног правног питања постављеног од стране Општинског суда у Тузли, у складу са чланом 14. Закона о измјенама и допунама Закона о парничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", број 98/15), треба да заузме став о спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предметима који су у поступку пред судовима из којег разлога је и поставио уставно питање.

Став Уставног суда Федерације у конкретном случају је, да се у односу на започете, а незавршене предмете пред редовним судом има примјенити релевантна одредба члана 114. Закона о раду који је објављен у "Службеним новинама Федерације БиХ", број 26/16. То се односи на предмете који су започети, а незавршени закључно са даном објаве пресуде број У-16/18 од 26.02.2020. године, а којом је утврђено да члан 9. Закона о измјенама и допунама Закона о раду, није у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине.

Како се оспорена одредба члана 9. Закона о измјенама и допунама Закона о раду по општим правилима не примјенује од дана објаве пресуде, то се до дана извршења пресуде односно усаглашавања исте са ставовима Уставног суда Федерације исказаним у образложењу споменуте пресуде, пред редовним судовима у Федерацији Босне и Херцеговине, поступци из радних односа требају водити и окончати по одредбама члана 114. Закона о раду који је донесен 2016. године, све до усаглашавања споменуте одредбе од стране Парламента Федерације Босне и Херцеговине са ставом који је исказан у Пресуди број У-16/18 од 26.02.2020. године. Ово због тога што Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода и допунски протоколи према Анексу Устава Федерације Босне и Херцеговине имају правну снагу уставних одредби, што значи, да се директно примјенују у правном систему Федерације Босне и Херцеговине.

Како је цитираном пресудом утврђена повреда из члана 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (право на приступ суду), то рјешавајући конкретне предмете, редовни судови имају директно примјенити принципе из Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и ријешити започете, а незавршене предмете из области радних односа на начин, да се тужиоцима у тим поступцима омогући правично суђење и приступ суду уз једино ограничење везано за рокове застареле.

С обзиром на наведено донесена је одлука као у изреци пресуде.

Ову пресуду Уставни суд Федерације донио је једногласно у саставу: Александра Мартиновић, председница Суда, Весна Будимир, Мирјана Чучковић, проф. др Един Муминовић и др sc. Ката Сењак, судије Суда.

Председница
Уставног суда Федерације
Босне и Херцеговине
Александра Мартиновић, с. р.

Број У-48/19
21. априла 2020. године
Сарајево

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине, одлучујући о предоченом уставном питању Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине за утврђивање уставности члана 9. став 2. Закона о измјенама и допунама Закона о рад, на основу члана IV.C.3.10.(4). Устава Федерације Босне и Херцеговине, на сједници без јавне расправе одржаног дана 21.04.2020. године, донио је

PRESUDU

У односу на постављено уставно питање, djelovanje Presude broj U-16/18, od 26.02.2020. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/20) je, da se član 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 89/18) ne primjenjuje u započetim, a nezavršenim predmetima pred redovnim sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, te se isti imaju okončati u skladu sa članom 114. Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/16).

Obustavlja se postupak po postavljenom ustavnom pitanju Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine vezano za utvrđivanje ustavnosti člana 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 89/18), jer je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Presudi broj U-16/18, od 26.02.2020. godine utvrdio da isti nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Presudu objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH" i svim službenim glasilima kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Образложење

1. Предмет захтјева и подносилац захтјева

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva) je podneskom broj 070-0-Su-19-000980, od 29.10.2019. godine, koji je zaprimljen dana 28.11.2019. godine, a dopunjen i preciziran dana 16.12.2019. godine, Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustavni sud Federacije) predočio ustavno pitanje – ocjena ustavnosti člana 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu (u daljem tekstu: osporeni član Zakona).

У смислу члана IV.C.3.10.(4) Устава Федерације Босне и Херцеговине, Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине је овлаштен за постављање уставног питања Уставном суду Федерације.

2. Странке у поступку

У складу са чланом 39. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом Федерације Босне и Херцеговине, странке у поступку у овом уставно-судском предмету су: Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине, као подносилац захтјева и Парламент Федерације Босне и Херцеговине, као donosilac osporenog člana Zakona.

3. Битни наводи подносиоца захтјева

Podnosilac zahtjeva podnio je ovom sudu zahtjev za rješavanje ustavnog pitanja koje se odnosi na utvrđivanje ustavnosti odredbe člana 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, a kojom odredbom je izmijenjen sadržaj odredbe člana 114. stav 3. Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/16), na način što se riječi "osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa", zamjenjuju riječima "osim u slučaju otkaza ugovora o radu u skladu sa ovim zakonom".

Ističu, da je Opštinski sud u Tuzli na osnovu odredbe člana 61. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), podnio Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja, uz koji je dostavio i spis tog suda broj 32 0 Rs 369527 19 Rs, navodeći da se kod Opštinskog suda u Tuzli nalazi veliki broj predmeta sa istim i sličnim zahtjevima i dilemama u postupanju, zbog čega je i navedeni sud dostavio ovaj zahtjev. Kako navodi podnosilac zahtjeva, sporno pravno pitanje koje je postavljeno od strane Opštinskog suda u Tuzli definisano je na sljedeći način: "Kako postupati po tužbama i tužbenim zahtjevima koji su kod suda zaprimljeni nakon stupanja na snagu

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu od 09.11.2018. godine, kojim se traži isplata novčanog potraživanja ili naknada štete iz radnog odnosa za period koji obuhvata i period potraživanja radnika dospjelih na naplatu prije stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko radnici kao tužioci nemaju dokaz da su se obraćali poslodavcu za internu zaštitu svojih prava u rokovima predviđenim u članu 114. Zakona o radu".

Podnosilac zahtjeva navodi da je odredbom člana 114. stav 1. Zakona o radu propisano da radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može u roku 30 dana od dana dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava, zahtijevati od poslodavca ostvarivanje toga prava, dok je stavom 2. istog člana propisano, da ako poslodavac u roku 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za zaštitu prava ili postizanja dogovora o mirnom rješavanju spora iz člana 116. stav 1. ovoga zakona ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljem roku od 90 dana podnijeti tužbu pred mjerodavnim sudom. Stav 3. propisuje da zaštitu povrijeđenog prava pred mjerodavnim sudom ne može zahtijevati radnik koji prethodno poslodavcu nije podnio zahtjev iz stava 1. ovoga člana, osim u slučaju zahtjeva radnika za nadoknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa.

Odredbom člana 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, izmijenjen je sadržaj odredbe člana 114. Zakona o radu, tako što se u stavu 1. riječ "može" zamjenjuje sa riječima: "dužan je", dok u stavu 3. riječi "osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa", zamjenjuju riječima "osim u slučaju otkaza ugovora o radu u skladu sa ovim zakonom".

Dakle, navedenim odredbama Zakona je utvrđena obaveza radnika da se u slučaju zahtjeva za isplatu novčanog potraživanja moraju prethodno obratiti poslodavcu da bi isti stekli pravo na sudsku zaštitu.

Međutim, kako to proizilazi iz zahtjeva Opštinskog suda u Tuzli za rješavanje spornog pravnog pitanja, brojni su predmeti u kojima se kao tužioci pojavljuju radnici čije je novčano potraživanje iz radnog odnosa nastalo i dospjelo u vrijeme važenja Zakona o radu iz 2016. godine, kada nije postojala obaveza radnika na prethodno obraćanje poslodavcu, a u kojima su tužbe za isplatu podnesene nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Rok za prethodno podnošenje zahtjeva za zaštitu prava iz radnog odnosa koji je propisan odredbom člana 114. stav 1. Zakona o radu je prekluzivni rok, čijim se protekom gubi pravo na preispitivanje odluke poslodavca, a i mogućnost sudske zaštite prava, pa donesena odluka poslodavca u vezi tih prava postaje konačna i izvršna. Pored toga, prethodno obraćanje poslodavcu u propisanom roku od 30 dana je i procesna pretpostavka za vođenje parnice (član 53. Zakona o parničnom postupku), pa u slučaju da tužilac ne dostavi dokaz o prethodnom obraćanju poslodavcu, sud tužbu odbacuje. Također zakonodavac u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o radu nije predvidio prijelazne odredbe već je samo naveo da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

U konkretnom slučaju predmet potraživanja tužioca je naknada štete (izgubljene zarade) u vidu manje isplaćene mjesečne plate za period od 01.07.2017. godine do 07.04.2019. godine, koju tužilac potražuje u ukupnom iznosu od 5.040,00 KM (sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospeljeća svakog mjesečnog iznosa pa do isplate). U ovom predmetu, radnik se obratio poslodavcu za ostvarivanje svojih prava iz radnog odnosa neposredno prije podnošenja predmetne tužbe, ali za cijeli period potraživanja od 01.07.2017. godine do 07.04.2019. godine, pa se pokazalo spornim da li je ovakvim zahtjevom radnik ostvario pravo na sudsku zaštitu. Tuženi je u svom odgovoru na tužbu osporio zahtjev tužioca u cijelosti,

navodeći da je predmetna tužba podnesena nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, te da u skladu sa odredbom člana 114. Zakona o radu, tužilac poslodavcu nije podnio zahtjev za internu zaštitu svojih prava u rokovima predviđenim u zakonu, zbog čega je izgubio pravo na sudsku zaštitu, pa sud treba po službenoj dužnosti tužbu odbaciti.

Podnosilac zahtjeva smatra da je osporenim članom Zakona povrijeđen jedan od osnovnih principa vladavine prava - princip pravne sigurnosti prema kome svako mora biti siguran u svoju pravnu poziciju, a to bi značilo da bi se na konkretan spor trebao primijeniti onaj propis koji je bio na snazi u vrijeme nastanka i dospeljeća potraživanja. Osim toga, povrijeđen je i princip stečenih prava kao dio principa pravne sigurnosti, koji se odnosi na subjektivna prava pojedinaca koja su nastala i dospjela u ranijem režimu, a na koja promjena propisa ne smije utjecati. Na taj način došlo je do povrede prava tužioca iz člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer ograničavanje imovine tužioca u konkretnom slučaju ne bi bilo zakonito, odnosno ne zasniiva se na domaćoj pravnoj osnovi koja je dovoljno dostupna, precizna i predvidiva. Predmetno miješanje u imovinu tužioca ne bi bilo ni opravdano jer nije preduzeto sa legitimnim ciljem radi ostvarenja javnog interesa, a ne ispunjava test pravične ravnoteže odnosno ravnopravnosti između upotrijebljenih sredstava i željenog cilja, jer bi tužilac u tom slučaju morao snositi "poseban i prekomjeren teret". Također sadržaj osporenog člana Zakona dovodi u pitanje i način primjene člana 115. Zakona o radu, koji se odnosi na zastaru novčanih potraživanja iz radnog odnosa. Na taj način radnik bi se morao za svako svoje novčano potraživanje, uključujući i ona koja dospjevaju mjesečno, svaki put u roku od 30 dana od dana povrede prava, obratiti poslodavcu sa zahtjevom za ostvarivanjem tog prava, što prema shvatanju podnosioca zahtjeva, stavlja na radnika nepotreban teret i onemogućava ga u direktnom pristupu sudu, na koji način dolazi do povrede člana 6. stava 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pravo na pristup sudu, kao sastavni dio prava na pravično suđenje, mora biti "praktično i učinkovito", a što se prema mišljenju podnosioca zahtjeva ne obezbjeđuje ovakvim zakonskim rješenjem.

Naime, Aneksom Ustava Federacije Bosne i Hercegovine utvrđeni su instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredaba, između ostalih u tački 4. Aneksa navedena je i Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U odredbi člana II. A 2. (1) k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da će Federacija Bosne i Hercegovine osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda, između ostalih pojedinačno navedenih prava i prava na imovinu.

S tim u vezi, podnosilac zahtjeva ističe, da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, riječ "imovina" uključuje širok opseg imovinskih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost i pojam "imovine" ne bi se trebao tumačiti na restriktivan način. Naime član 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda obuhvata tri različita pravila. Prvo i opšte pravilo izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo odnosi se na lišavanje imovine i podvrgavanje izvjesnim uslovima, a treće da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu imovinu u skladu sa opštim interesom.

Iz svih navedenih razloga podnosilac zahtjeva predlaže da Ustavni sud Federacije donese presudu kojom će:

1. Utvrditi da odredba člana 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu nije u saglasnosti sa članom II. A 2. (1) k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i članom 1.

- Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.
2. Donijeti prijelazno rješenje da se do izvršenja presude, član 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu briše i zamjenjuje ranijim članom 114. stav 3. Zakona o radu, kojim je određeno da: "Zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom ne može zahtijevati radnik koji prethodno poslodavcu nije podnio zahtjev iz stava 1. ovog člana, osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa".
 3. Presudu objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH" i svih kantona.

4. Bitni navodi odgovora na zahtjev

Ustavni sud Federacije je dana 14.01.2020. godine, u skladu sa članom 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, pozvao Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (Predstavnički dom i Dom naroda) kao stranku u postupku, radi dostave odgovora na navode podnosioca zahtjeva. Traženi odgovori od Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine nisu dostavljeni.

Međutim, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je podneskom broj 03-01-79/2020, dana 31.01.2020. godine, Ustavnom sudu Federacije dostavila Mišljenje V. broj 128/2020, od 30.01.2020. godine, koje je u vezi sa članom 247. Poslovnika o radu Doma naroda Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/03 i 21/09), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine utvrdila na 208. sjednici, održanoj dana 30.01.2020. godine, a u odnosu na zahtjev za odgovor pred Ustavnim sudom Federacije u predmetu broj U-48/19 od 28.11.2019. godine (istim članom je propisano, da prijedlog ovlaštenog predlagaoca za ocjenu ustavnosti pred Ustavnim sudom Federacije, koje je Dom naroda uputio Ustavnom sudu Federacije, Predsjedavajući Doma naroda upućuje Predsjedavajućem Predstavničkog doma i Premijeru Vlade Federacije Bosne i Hercegovine).

U mišljenju se navodi da Vlada Federacije Bosne i Hercegovine smatra, da osporenim članom Zakona nije uskraćeno pravo radnika na pristup sudu i pravično suđenje, kao ni pravo na imovinu utvrđeno Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, te ista nije u suprotnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Naime, odredbom člana 114. Zakona o radu, prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, pitanje zaštite prava iz radnog odnosa je bilo uređeno na način da je bilo predviđeno da zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom ne može zahtijevati radnik koji prethodno poslodavcu nije podnio zahtjev za zaštitu prava, osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa. Iz navedene zakonske odredbe proizilazi da je radnik kojem je otkazan ugovor o radu bio u obavezi da se prije traženja zaštite povrijeđenog prava pred nadležnim sudom, prethodno obrati poslodavcu. Imajući u vidu da otkazom ugovora o radu od strane poslodavca, radniku prestaje radni odnos, te da poslodavci nakon otkazivanja ugovora o radu nemaju obavezu udovoljavati zahtjevu za zaštitu prava kojeg podnosi radnik, to je predloženo da se prilikom ostvarivanja zaštite u slučaju nezakonitog otkaza ugovora o radu, radnik može obratiti nadležnom sudu, a bez da se prethodno obraća poslodavcu. Dakle, namjera predlagaoca navedenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu bila je da se radnicima u slučaju otkaza ugovora o radu iz navedenih razloga omogućiti zaštita povrijeđenih prava bez obaveze prethodnog obraćanja poslodavcu, a nikako da se ograničava pravo radnika na pristup sudu i pravično suđenje, kao i pravo na imovinu, kako se navodi u predmetnom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

Nadalje se navodi, da se prilikom utvrđivanja teksta predloženog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, u konsultacijama sa socijalnim partnerima, cijenio opravdanim i zahtjev Udruženja poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine, kao reprezentativnog predstavnika poslodavaca na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je iskazana potreba da poslodavac bude prethodno obaviješten o zahtjevu za ostvarivanje novčanih potraživanja iz radnog odnosa, s obzirom da se u praksi nerijetko događa da poslodavac o potraživanjima radnika bude upoznat tek nakon što mu putem suda bude dostavljena tužba na odgovor. Odredbom člana 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu se ni na koji način nije uskratilo, niti ograničilo pravo radnika na pristup sudu, a obzirom da je u odredbi člana 114. stav 3. i dalje predviđena mogućnost ostvarivanja zaštite prava iz radnog odnosa pred nadležnim sudom. Također kako se navodi, pomenutom odredbom se nije utjecalo na primjenu odredbe člana 115. Zakona o radu koja se odnosi na zastaru novčanih potraživanja, iz razloga što je istom utvrđen opšti zastarni rok za potraživanja iz radnog odnosa u roku od tri godine od dana nastanka obaveze. Kada je u pitanju primjena Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu na novčana potraživanja nastala prije stupanja na snagu istog, ističu kako ni u kojem slučaju nije moguća retroaktivna primjena pomenutog zakona, već da se isti primjenjuje isključivo od dana njegovog stupanja na snagu.

Isto tako je navedeno, da je tekst Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu usaglašen sa socijalnim partnerima i upućen Ekonomsko-socijalnom vijeću za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine, radi razmatranja. Ekonomsko-socijalno vijeće je na sjednici održanoj 19.12.2016. godine, podržalo spomenuti zakon u predloženoj obliku.

5. Relevantno pravo

A. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine

Član IV.C.3.10. (4)

Ustavni sud također odlučuje o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud ili pak neki kantonalni sud a koja se jave tokom postupka pred dotičnim sudom.

Član IV.C.3.12.

Odluke Ustavnog suda konačne su i obavezujuće, posebno ako:

- a) Sud odlučuje o nekom sporu iz člana IV. C. 10 (1). Sve stranke u sporu pokoravaju se toj odluci i pridržavaju se svih naloga koje Sud izda tokom postupka ili po njegovu dovršetku.
- b) Sud utvrdi da neki zakon ili pak prijedlog zakona ili drugi propis Federacije, nekog od kantona, grada ili bilo koje opštine nije u skladu sa ovim ustavom, takav zakon ili drugi propis neće se primjenjivati i ne stupa na snagu, ukoliko se ne izmijeni na način koji odredi Sud, ili pak dok Sud ne odredi neke prijelazne mjere, koje ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.
- c) Sud odlučuje u nekom ustavnom pitanju predočenom po članu IV. C. 10 (3), njegova odluka obavezujuća za sud koji je predočio dotično pitanje u vezi sa postupkom tokom kojega se ono javilo, te ima isti učinak kao u (b).

B. Zakon o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03)

Član 5.

Ustavni sud provodi postupak na osnovu odredaba ovog zakona, a u pitanjima koja nisu uređena ovim zakonom može shodno primijeniti odgovarajuća pravila procesnih zakona.

Pravila postupka koja nisu utvrđena ovim zakonom propisat će se poslovnikom Ustavnog suda.

Član 40. stav 1.

Usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili opštinske vlasti za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu sa Ustavom neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama Federacije BiH", odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

C. Poslovník Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 40/10 i 18/16)

Član 42. stav 1. tačka 4.

Rješenje o obustavi postupka

Sud će donijeti rješenje kojim obustavlja postupak kada je u toku postupka:

(....),

4. i u drugim slučajevima kada prestaje potreba za daljim vođenjem postupka.

Član 60.

Djelovanje odluka Suda

Svako kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravomoćnim pojedinačnim aktom donosenim na osnovu odredbi koje su prestale da važe na osnovu odluke Suda, ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta, a nadležno tijelo je dužno da ponovi postupak i uskladi akt sa odlukom Suda u roku od 90 dana od dana prijema zahtjeva.

Ukoliko nadležni organ ne ponovi postupak i ne usaglasi akt sa odlukom Suda u roku iz stava 1. ovog člana, akt kojim je povrijeđeno pravo nekom licu prestaje da važi.

Prijedlog za izmjenu konačnog ili pravomoćnog pojedinačnog akta iz stava 1. ovog člana, može se podnijeti u roku od dvije godine od dana objavljivanja odluke u "Službenim novinama Federacije BiH", službenom glasilu kantona odnosno opštine.

D. Zakon o radu

("Službene novine Federacije BiH", broj 26/16)

Zaštita prava iz radnog odnosa

Član 114.

- (1) Radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može u roku 30 dana od dana dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava, zahtijevati od poslodavca ostvarivanje toga prava.
- (2) Ako poslodavac u roku 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za zaštitu prava ili postizanja dogovora o mirnom rješavanju spora iz člana 116. stav 1. ovoga zakona ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljem roku od 90 dana podnijeti tužbu pred mjerodavnim sudom.
- (3) Zaštitu povrijeđenog prava pred mjerodavnim sudom ne može zahtijevati radnik koji prethodno poslodavcu nije podnio zahtjev iz stava 1. ovoga člana, osim u slučaju zahtjeva radnika za nadoknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa.

XXIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 173.

Postupci ostvarivanja i zaštite prava radnika, započeti prije stupanja na snagu ovoga zakona, završit će se prema odredbama Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99, 32/00 i 29/03).

E. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 89/18)

Član 9.

U članu 114. stav (1), riječ "može", zamjenjuje se riječima: "dužan je".

U stavu (3) riječi: "osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadu štete ili drugo novčano potraživanje iz radnog odnosa", zamjenjuju se riječima: "osim u slučaju otkaza ugovora o radu u skladu sa ovim zakonom".

F. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku

("Službene novine Federacije BiH", broj 98/15)

Član 14.

Iza člana 61. dodaje se novo poglavlje IIIa. i čl. od 61a. do 61f. koji glase:

"IIIa. - POSTUPAK ZA RJEŠAVANJE SPORNOG PRAVNOG PITANJA

Član 61a.

- (1) Ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju, koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni će sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije radi rješavanja spornog pravnog pitanja.
- (2) Sud koji je pokrenuo postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja dužan je zastati sa postupkom dok se ne okonča postupak pred Vrhovnim sudom Federacije.

Član 61b.

- (1) Zahtjev iz člana 61a. stav 1. ovoga zakona treba sadržati kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranaka o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja. Sud će uz zahtjev priložiti i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja. Zahtjev se ne dostavlja strankama na očitovanje.
- (2) Ako stranka predloži pokretanje postupka za rješavanje spornog pravnog pitanja, a protivna stranka nije bila u mogućnosti očitovati se o prijedlogu, sud će dostaviti prijedlog drugoj stranci na očitovanje u roku osam dana od dana dostave prijedloga.
- (3) Prvostepeni sud dužan je uz zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja dostaviti i predmet Vrhovnom sudu Federacije.

Član 61c.

- (1) Vrhovni sud Federacije odbacit će nepotpun ili nedopušten zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja.
- (2) Zahtjev iz stava 1. ovoga člana nedopušten je ako je o takvom zahtjevu Vrhovni sud Federacije već donio odluku.

Član 61d.

- (1) Vrhovni sud Federacije rješava sporno pravno pitanje po pravilima postupka za usvajanje pravnih stavova.
- (2) Vrhovni sud Federacije odbit će riješiti sporno pravno pitanje ako ono nije od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred prvostepenim sudom.
- (3) Vrhovni sud Federacije dužan je riješiti sporno pravno pitanje u roku 60 dana od dana prijema zahtjeva.

Član 61e.

- (1) U odluci povodom zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja Vrhovni sud Federacije iznosi razloge kojima obrazlaže zauzeto pravno shvaćanje.
- (2) Odluka iz stava 1. ovoga člana dostavlja se sudu koji je pokrenuo postupak i objavljuje na internet stranici Vrhovnog suda Federacije ili na drugi pogodan način.

Član 61f.

Ako je Vrhovni sud Federacije riješio sporno pravno pitanje, stranke u postupku u kojem se postavlja isto sporno pravno pitanje nemaju pravo tražiti njegovo rješavanje u parnici koja je u toku."

6. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presuda Ustavnog suda Federacije, broj U-16/18, od 26.02.2020. godine, objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 23/20.

7. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je podneskom broj 070-0-Su-19-000980, od 29.10.2019. godine, koji je zaprimljen dana 28.11.2019. godine, a dopunjen i preciziran dana 16.12.2019. godine, Ustavnom sudu Federacije predočio ustavno pitanje – ocjena ustavnosti člana 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu.

Ustavno pitanje se pojavilo u toku postupka pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, a po zahtjevu Opštinskog suda u Tuzli za rješavanje spornog pravnog pitanja uz koji je i dostavljen spis tog suda broj 32 0 Rs 369527 19 Rs, navodeći da se kod Opštinskog suda u Tuzli nalazi veliki broj predmeta sa istim i sličnim zahtjevima i dilemama u postupanju. Kako navodi podnosilac zahtjeva, sporno pravno pitanje koje je postavljeno od strane Opštinskog suda u Tuzli definisano je na sljedeći način: "Kako postupati po tužbama i tužbenim zahtjevima koji su kod suda zaprimljeni nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu od 09.11.2018. godine, kojim se traži isplata novčanog potraživanja ili naknada štete iz radnog odnosa za period koji obuhvata i period potraživanja radnika dospjelih na naplatu prije stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko radnici kao tužiocima nemaju dokaz da su se obraćali poslodavcu za internu zaštitu svojih prava u rokovima predviđenim u članu 114. Zakona o radu".

Kada je u pitanju osporeni član Zakona, Ustavni sud Federacije je, odlučujući o zahtjevu za utvrđivanje ustavnosti Potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj dana 26.02.2020. godine, donio Presudu broj U-16/18, kojom je utvrdio da član 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu naprijed navedeno, kada je u pitanju ocjena ustavnosti člana 9. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, donošenjem spomenute Presude Ustavnog suda Federacije broj U-16/18, od 26.02.2020. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 23/20 od 03.04.2020. godine, prestala je dalja potreba za vođenjem postupka, te se u skladu sa odredbom člana 42. stav 1. tačka 4. Poslovnika Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, isti obustavlja.

Međutim, članom IV.C.3.12. b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, propisano je, da su Odluke Ustavnog suda konačne i obavezujuće, posebno ako: sud utvrdi da neki zakon ili pak prijedlog zakona ili drugi propis Federacije, nekog od kantona, grada ili bilo koje opštine nije u skladu sa ovim ustavom, takav zakon ili drugi propis neće se primjenjivati i ne stupa na snagu, ukoliko se ne izmijeni na način koji odredi Sud, ili pak dok Sud ne odredi neke prijelazne mjere, koje ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci. Istim članom pod tačkom c) utvrđeno je da, ako Sud odlučuje o nekom ustavnom pitanju predočenom po članu IV.C.10 (3), njegova odluka je obavezujuća za sud koji je predočio dotično pitanje u vezi sa postupkom tokom kojeg se pitanje pojavilo, te ima isti učinak kao pod tačkom (b). Također, u skladu sa članom 40. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili opštinske vlasti za koji Ustavni sud Federacije utvrdi da nije u skladu sa

Ustavom neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda Federacije u "Službenim novinama Federacije BiH", odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na pravnu snagu.

Donesenim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu iz 2018. godine u Prijelaznim i završnim odredbama, nisu propisana prijelazna rješenja načina rješavanja započelih, a nezavršenih predmeta iz oblasti radnih odnosa. Kako se prema odredbama Ustava Federacije Bosne i Hercegovine ne primjenjuje osporena odredba Zakona, od dana objave Presude broj U-16/18 od 26.02.2020. godine, potrebno je utvrditi njeno pravno djelovanje vezano za konkretno ustavno pitanje koje se odnosi na započete, a nezavršene postupke pred sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine. Vrhovni sud Federacije radi rješavanja spornog pravnog pitanje postavljenog od strane Opštinskog suda u Tuzli, u skladu sa članom 14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 98/15), treba da zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetima koji su u postupku pred sudovima iz kojeg razloga je i postavio ustavno pitanje.

Stav Ustavnog suda Federacije u konkretnom slučaju je, da se u odnosu na započete, a nezavršene predmete pred redovnim sudom ima primijeniti relevantna odredba člana 114. Zakona o radu koji je objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 26/16. To se odnosi na predmete koji su započeti, a nedovršeni zaključno sa danom objave presude broj U-16/18 od 26.02.2020. godine, a kojom je utvrđeno da član 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Kako se osporena odredba člana 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu po opštim pravilima ne primjenjuje od dana objave presude, to se do dana izvršenja presude odnosno usaglašavanja iste sa stavovima Ustavnog suda Federacije iskazanim u obrazloženju spomenute presude, pred redovnim sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, postupci iz radnih odnosa trebaju provoditi i okončati po odredbama člana 114. Zakona o radu koji je donesen 2016. godine, sve do usaglašavanja spomenute odredbe od strane Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine sa stavom koji je iskazan u Presudi broj U-16/18 od 26.02.2020. godine. Ovo zbog toga što Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i dopunski protokoli prema Aneksu Ustava Federacije Bosne i Hercegovine imaju pravnu snagu ustavnih odredbi, što znači, da se direktno primjenjuju u pravnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine.

Kako je citiranom presudom utvrđena povreda iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (pravo na pristup sudu), to rješavajući konkretne predmete, redovni sudovi imaju direktno primijeniti principe iz Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i riješiti započete, a nedovršene predmete iz oblasti radnih odnosa na način, da se tužiocima u tim postupcima omoguću pravično suđenje i pristup sudu uz jedino ograničenje vezano za rokove zastare.

S obzirom na navedeno donesena je odluka kao u izreci presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je jednoglasno u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, prof. dr. Edin Muminović i dr. sc. Kata Senjak, sudije Suda.

Broj U-48/19
21. aprila 2020. godine
Sarajevo

Predsjednica
Ustavnog suda Federacije
Bosne i Hercegovine
Aleksandra Martinović, s. r.